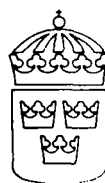


Socialförsäkringsutskottets betänkande

1986/87:12

om förbättrad kompensation vid korttidssjukdom
och vid tillfällig vård av barn (prop. 1986/87:69)



SfU
1986/87:12

Propositionen

I proposition 1986/87:69 om förbättrad kompensation vid korttidssjukdom och vid tillfällig vård av barn har regeringen (socialdepartementet)

dels föreslagit riksdagen att anta förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
3. lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som har anförts om

4. föräldrapenning och havandeskapspenning,
5. värnpliktsförmåner och motsvarande.

Lagförslagen redovisas i bilaga till betänkandet.

Motionerna

Motioner väckta med anledning av propositionen

1986/87:Sf104 av Karin Israelsson m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen med avslag på proposition 1986/87:69 hos regeringen begär att en parlamentarisk beredning tillkallas för en översyn av sjukersättningsreglerna vid korttidssjukdom så att nya regler kan träda i kraft fr. o. m. den 1 december 1987.

1986/87:Sf105 av Nils Carlshamre m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår proposition 1986/87:69,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om nytt förslag till reformering av sjukpenningförsäkringen med beaktande av vad som anförts i motionen.

1986/87:Sf106 av Margareta Andrén m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår propositionen,
2. att riksdagen hos regeringen anholder om ett nytt och bättre förslag till lösning av problemet med den orättvisa kompensationen för försäkrade som arbetar s. k. koncentrerad deltid i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen.

1986/87:Sf107 av Stig Gustafsson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tidpunkten för ändring av sjukpenninggrundande inkomst.

1986/87:Sf108 av Karl-Göran Biörsmark (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om timsjukpenning vad avser arbetstagare med oreglerad arbetstid.

SfU 1986/87:12

Yrkande 2 i motion 1986/87:Sf104 och yrkande 3 i motion 1986/87:Sf105 behandlas i utskottets betänkande SfU 1986/87:14.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden 1986/87

1986/87:Sf230 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om ändrade tillämpningsföreskrifter beträffande sjukpenninggrundande inkomst, så att den i motionen påtalade orättvisan undanröjs.

1986/87:Sf313 av Aina Westin och Anita Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen angetts om tidpunkten för ändring av sjukpenninggrundande inkomst till försäkringskassan.

1986/87:Sf328 av Gullan Lindblad (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning och ett förslag till helt slopande eller förkortning av väntetiden för sjukpennings ikraftträdande.

1986/87:Sf349 av Margareta Andrén m. fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ändring av reglerna för insjuknandedagen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om kompensationsnivån inom sjukförsäkringen för den som arbetar koncentrerad deltid, delår eller under ferier.

Utskottet

Inledning

Gällande regler för beräkning av sjukpenning ger i de flesta fall en avsedd kompensation, 90 % av inkomstbortfallet vid sjukdom och vid tillfällig vård av barn. I vissa fall ger dock beräkningsreglerna mindre tillfredsställande effekter. Det gäller vid kortare sjukfall och då särskilt vid deltidsarbete och skiftarbete som inte är jämnt fördelat över veckans arbetsdagar utan utförs under koncentrerade arbetsperioder. Ogynnsamma effekter uppstår även för säsong- och feriearbete.

Sedan behovet av en översyn av sjukpenningreglerna påtalats bl. a. i riksdagen tillkallades år 1978 en kommitté för översyn av sjukpenningförsäkringen. Kommittén, som antog namnet sjukpenningkommittén, avgav två betänkanden, (SOU 1981:22) Sjukersättningsfrågor och (SOU 1983:48) Egenföretagares sjukpenning, m. m. Sjukpenningkommitténs förslag i nu aktuella delar ledde dock inte till någon lagändring.

I april 1986 tillsattes efter begäran av SAF och LO en särskild arbetsgrupp inom socialdepartementet för att arbeta fram ett förslag om ändring i reglerna för ersättning från sjukförsäkringen vid korttidssjukdom och vid

föräldraledighet för vård av sjukt barn. Arbetsgruppen redovisade sina förslag i departementspromemorian (Ds S 1986:8) Förbättrad kompensation vid korttidssjukdom och vid tillfällig vård av barn.

SfU 1986/87:12

I propositionen, som i väsentliga delar bygger på arbetsgruppens betänkande, föreslås *dels* ett nytt sätt att beräkna sjukpenning och tillfällig föräldrapenning för försäkrade, vilkas sjukpenninggrundande inkomst (SGI) helt eller delvis utgörs av inkomst av anställning, *dels* att nuvarande regler om att sjukpenning inte utges för insjuknandedagen och för vissa fridagar slopas för alla sjukpenningförsäkrade.

Utskottet kommer nedan att först behandla propositionens förslag och därefter att ta upp vissa motioner med anknytning till förslaget.

Förbättrad kompensation från sjukförsäkringen m. m.

Timberäkning av sjukpenning

I propositionen föreslås en ny metod för beräkning av ersättning vid sjukperioder som varar högst 14 dagar och för de första 14 dagarna av sjukperioder som varar längre tid samt vid vårdtillfällen med tillfällig föräldrapenning. Metoden omfattar endast försäkrade vilkas sjukpenninggrundande inkomst helt eller delvis utgörs av inkomst av anställning, inkl. uppdragstagare. Övriga försäkrade omfattas inte av det nya beräknings sättet.

Enligt det nya beräkningssättet skall ersättningsunderlaget (90 % av den sjukpenninggrundande inkomsten), i stället för att som hittills slås ut på årets alla 365 dagar oavsett hur mycket och med vilken fördelning över tiden den försäkrade förvärvsarbetar, i princip relateras endast till den tid han faktiskt skulle ha utfört förvärvsarbete om han inte blivit sjuk eller vårdat barn. För att detta skall kunna åstadkommas införs ett nytt begrepp, nämligen årsarbetstid. En försäkrads årsarbetstid skall tillsammans med hans sjukpenninggrundande inkomst fastställas av försäkringskassan.

Sjukpenningen resp. den tillfälliga föräldrapenningen bestäms enligt det nya beräkningssättet med hjälp av en timberäkning. Som utgångspunkter används den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst och hans årsarbetstid. Ett timbelopp räknas fram genom att ersättningsunderlaget delas med årsarbetstiden uttryckt i timmar. Hel sjukpenning resp. föräldrapenning för en dag räknas fram genom att timbeloppet multipliceras med antalet ordinarie eller normala arbetstimmar som den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete under dagen, om han inte blivit sjuk eller vårdat barn. Vid sjukperioder om flera dagar räknas hel sjukpenning eller föräldrapenning per dag fram genom att timbeloppet multipliceras med det sammanlagda antalet ordinarie eller normala arbetstimmar under perioden som den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete, om han inte blivit sjuk eller vårdat barn, varefter det erhållna beloppet delas med antalet sjukpenningdagar. Begreppet sjukperiod definieras redan nu i lagen om allmän försäkring. Definitionen får med de nya bestämmelserna en ökad betydelse eftersom den i vissa fall kommer att styra bedömningen av när en timberäkningsperiod slutar resp. när en ny sådan börjar.

Ersättning utges under en timberäkningsperiod endast för de dagar då den försäkrade avstår från förvärvsarbete.

För försäkrade med blandad inkomst, dvs. inkomst både av anställning och av annat förvärvsarbete kommer sjukpenningen och den tillfälliga föräldrapenningen att bestå av en del som räknas fram enligt timberäkningsmetoden och en del som beräknas enligt nuvarande regler, vilka båda delar läggs samman.

För att sjukpenning skall kunna timberäknas krävs som nämnts att ett nytt begrepp, årsarbetstid, införs. Med årsarbetstid skall avses det antal arbetstimmar per år som en försäkrad med sjukpenninggrundande inkomst helt eller delvis av anställning kan antas komma att tills vidare ha i anställning som ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. I tiden räknas in ledighet för semester, däremot i princip inte övertid, mertid, jourtid, beredskapstid o. d. Den årsarbetstid i bisysslor och uppdrag som kan anses motsvara ordinarie arbetstid räknas med när årsarbetstiden fastställs. Beräkningen bör enligt propositionen göras utifrån en oreducerad arbetsvecka, dvs. utan hänsyn till arbetsdagar som faller bort på grund av att de infaller på helgdag. Till skillnad från vad som gäller för sjukpenninggrundande inkomst föreslås inte något tak när det gäller årsarbetstid.

För bestämmande av ersättningsbar arbetstid avses motsvarande krav gälla.

Det finns emellertid, enligt vad som också framhålls i propositionen, stora grupper anställda som arbetar lika många timmar varje arbetsdag eller som har avtalade löneförmåner som bl. a. innebär enhetliga inkomstavdrag vid sjukfrånvaro oberoende av arbetstidsförläggningen. För dessa anställda skall det inte vara nödvändigt att använda den föreslagna beräkningstekniken i detalj för att ersättningen från den allmänna försäkringen skall uppgå till 90 % av inkomstbortfallet även vid kortare sjukfall. I stället förordas för dessa grupper att schablonberäkningar får användas. En schabloniserad dagersättning, som räknas fram med hjälp av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst och årsarbetstid, kan därvid utges med lika stort belopp för varje dag som den försäkrade avstår från förvärvsarbete på grund av sjukdom eller för tillfällig vård av barn. Regeringen eller efter dess bemyndigande riksförsäkringsverket skall enligt propositionen få meddela föreskrifter om schablonberäkning av årsarbetstid och av ersättningsbar arbetstid.

I propositionen påpekas att schablonberäkningen i vissa fall kan leda till att en försäkrad för en arbetsdag med ett litet antal arbetstimmar kan få ett högre ersättningsbelopp än som skulle ha utgetts utan schablonberäkning. Den kan också för en arbetsdag med ett större antal arbetstimmar leda till det motsatta, dvs. lägre ersättning än som skulle ha utgetts utan schablonberäkning. Den avsedda effekten – att den försäkrade skall få en ersättning som motsvarar i princip 90 % av inkomstbortfallet per dag – uppnås dock.

För de arbetstagare med statligt reglerade anställningar som omfattas av arbetsgivarinträde utges sjukpenningen till arbetsgivaren. I de fall där staten är arbetsgivare utges redan i dag en schabloniserad ersättning. Ersättningen till övriga arbetsgivare med arbetstagare som har statligt reglerade anställningar bör enligt propositionen också schabloniseras och ett särskilt bemyn-

digande för regeringen att meddela föreskrifter härom föreslås intaget i 3 kap. 16 § lagen om allmän försäkring.

SfU 1986/87:12

För att överkompensation på grund av det nya beräkningssättet skall undvikas fordras vissa ändringar av de regler för avdrag som enligt avtal görs från lönen vid sjukdom. I propositionen förutsätts att dessa ändringar görs.

Det nya beräkningssättet för sjukpenning från den allmänna försäkringen föreslås även omfatta sjukpenning från arbetsskadeförsäkringen och det statliga personskadeskyddet liksom s. k. smittbärarersättning.

Sjukpenning skall däremot utgå enligt nuvarande regler, dvs. utan timberäkning, till den som är helt eller delvis arbetslös, till den som genomgår rehabilitering och till den som skall ha sjukpenning för tid då annars rätt till havandeskapspenning eller föräldrapenning skulle ha förelagat. Föräldrapenning med anledning av ett barns födelse och havandeskapspenning omfattas inte heller av det nya systemet.

I propositionen meddelas att frågorna om skatteavdrag och om införsel och utmätning i sjukpenning skall beredas ytterligare. Förslag i dessa frågor har nu lagts fram i proposition 1986/87:133.

Ersättning för insjuknandedag och slopande av fridagsregeln

För att kompensationsnivån vid kortare sjukfall, vid vilka timberäkningsmetoden används, skall kunna uppnås föreslås i propositionen att den nuvarande regeln om att inte utge sjukpenning för insjuknandedag tas bort. Likaså medför det nya beräkningssättet enligt vilket sjukpenning endast utges för dagar då den försäkrade skulle ha arbetat att fridagsregeln inte längre behövs och kan tas bort.

De nu angivna förbättringarna av compensationen från sjukförsäkringen föreslås gälla för alla sjukpenningförsäkrade.

Kostnadsberäkning, finansiering och ikraftträdande

De ökade försäkringskostnaderna för reformen beräknas, under förutsättning av att sjukförhållandena är ungefär desamma som år 1985 för försäkrade med anställningsinkomst, till sammanlagt drygt 3 000 milj. kr. per år i 1985 års kostnadsnivå. Härav belöper 1 580 milj. kr. på ersättning för insjuknandedagen, 1 105 milj. kr. på förbättrad sjukersättning övriga dagar till följd av timberäkningsmetoden och 375 milj. kr. på förbättrad tillfällig föräldrapenning till följd av nämnda beräkningsmetod. Kostnaden för ersättning för insjuknandedagen för egenföretagare beräknas till 4,5 milj. kr. och för slopande av fridagsregeln för samma kategori likaledes till 4,5 milj. kr.

Till den ökade försäkringskostnaden kommer en beräknad ökning av administrationskostnaden. För budgetåret 1987/88 beräknas den ökningen till 128,2 milj. kr. vari inkluderas introduktionskostnader av engångskaraktär.

Av de ökade kostnaderna för sjukförsäkringen med anledning av reformen finansieras 85 % med en höjning av sjukförsäkringsavgiften. Resterande 15 % finansieras genom statsbidrag.

De ändrade reglerna föreslås träda i kraft den 1 december 1987.

I tre motioner, 1986/87:Sf104–106 av resp. Karin Israelsson m. fl., Nils Carlshamre m. fl. och Margareta Andrén m. fl., yrkas avslag på propositionen och begärs nytt förslag till lösning av de problem som avses i propositionen.

I motion Sf104 yrkande 1 anför Karin Israelsson m. fl. att propositionens förslag innebär stora oklarheter om vad som kommer att gälla för stora grupper på arbetsmarknaden såsom lärare, präster, skiftarbetare med långa skift och feriearbetande ungdomar och att det nya systemet kommer att ge stora problem vid försäkringskassorna bl. a. därför att det tar många år innan nya vägledande prejudikat skapats. Motionärerna ifrågasätter, dels om det inte försöksvis borde ordnas ett system där försäkrade med oregelbunden arbetstid efter särskild framställning kan få sjukpenning som bättre svarar mot deras inkomstförlust än enligt nuvarande regler, dels om det inte skulle vara möjligt att åstadkomma mera tillfredsställande regler genom någon form av arbetsgivarinträde också på den privata marknaden. I motionen yrkas avslag på propositionen och motionärerna begär att en parlamentarisk beredning tillkallas för en översyn av sjukersättningsreglerna vid korttids-sjukdom så att nya regler kan träda i kraft fr. o. m. den 1 december 1987.

I motion Sf105 yrkandena 1 och 2 anför Nils Carlshamre m. fl. att förslaget är illa utformat och förbigår svårigheter. Det ersätter gamla orättvisor med nya. Motionärerna påpekar att de offentliga arbetsgivarna i sina remissyttranden förutspått stora administrativa kostnader och problem. Vidare påpekas att några remissinstanser föreslagit att ett nytt timsjukpenningssystem skall införas endast för de grupper som kan ha mest nytta av det, medan det stora kollektivet anställda skulle stå kvar i det tidigare systemet. Motionärerna förutser stora problem att fastställa årsarbetstid och ersättningsbar arbetstid för stora grupper, bl. a. skiftarbetare och lärare. Systemets tillämpning på uppdragstagare medför också särskilda problem. Motionärerna har inte någon erinran mot förslaget att sjukpenning skall ges ut för insjuknandedagen, men påminner om att de i annat sammanhang föreslår en lägre kompensationsnivå än 90 % under den första tiden av en sjukdomsperiod. Eftersom motionärerna anser en reform i etapper olämplig föredrar de, trots angelägenheten av snabba förbättringar för missgynnade grupper, ett uppskov med hela reformen till senast den 1 juli 1988. De yrkar därför avslag på propositionen (yrkande 1) och hemställer om ett nytt förslag till reformering av sjukpenningförsäkringen med beaktande av vad de anfört i motionen (yrkande 2).

Även i motion Sf106 yrkandena 1 och 2 av Margareta Andrén m. fl. kritiserar propositionens förslag för att vara krångligt och tekniskt bristfälligt. Motionärerna förordar att andra lösningar prövas. En sådan lösning vore att ersätta det faktiska inkomstbortfallet. En annan lösning vore att dela den sjukpenninggrundande årsinkomsten med en lägre divisor än 365 för att därmed kunna basera dagsjukpenningen på det faktiska antalet arbetsdagar. En tredje lösning vore att införa möjlighet till timsjukpenning för den grupp som nu är missgynnad utan att rubba regelsystemet för övriga försäkrade. En fjärde möjlighet, som dock enligt motionärerna torde ta betydligt längre tid

att genomföra, vore övergång till sjuklön. Motionärerna hänvisar också till den kritik som framförts mot förslaget under remissbehandlingen. De pekar bl. a. på de offentliga arbetsgivarnas kritik att systemet inte passar den offentliga sektorn samt på försäkringsöverdomstolens och försäkringsrätternas kritik som innefattar att det föreslagna systemet blir kostnadskrävande och komplicerat. De återoppar också riksrevisionsverkets uppskattning av de ökade administrationskostnaderna till 150–200 milj. kr./år. Vidare påtalar motionärerna riskerna för över- eller underkompensation för olika arbetsgrupper och speciellt de kompensationsproblem som uppstår för lärare under ferier. De yrkar avslag på propositionen (yrkande 1) och anholder om ett nytt och bättre förslag till lösning av problemet med den orättvisa kompensationsen (yrkande 2).

Även i motion 1986/87:Sf349 yrkande 3 berör Margareta Andrén m. fl. förslaget i propositionen och påtalar att de grupper som har sin arbetstid oregelbundet fördelad i vissa situationer har ett mycket dåligt försäkringskydd vid sjukdom och att det är angeläget att dessa orättvisor rättas till. Både i motion Sf106 och i motion Sf349 motsätter sig motionärerna förslaget att sjukpenning skall utgå även för insjuknandedagen. I motion Sf349 yrkande 2 begärs i stället att insjuknandedagen skall göras effektiv på så sätt att den första dagen en försäkrad är frånvarande från arbetet skall räknas som insjuknadedag. Detta beräknas innebära minskade utgifter med 320 milj. kr.

I motion 1986/87:Sf108 anför Karl-Göran Biörsmark att propositionens förslag att beräkna sjukpenning får betydande negativa konsekvenser på lärarområdet, när lärare blir sjuka under ferietid. Motionären begär tillkännagivande av vad som anförts om tidsjukpenning vad avser arbetstagar med oreglerad arbetstid.

Utskottets överväganden

Såsom redan berörts har frågan om sjukersättning för deltids- och delårsarbete och andra med oregelbunden arbetstid länge varit aktuell. Utskottet har haft frågan uppe vid varje riksmöte i vart fall de senaste tio åren och har senast vid förra årets riksmöte (SfU 1985/86:16) kraftigt understrukt angelägenheten av att problemen med sjukpenning för försäkrade som har sin arbetstid ojämnt fördelad snarast får en tillfredsställande lösning. Såsom framgår av motionerna är utskottet också nu helt enigt om att åtgärder behövs för att lösa de angivna problemen.

Den kritik som riktats mot propositionens förslag till lösning av problemen med för låg kompensation för vissa försäkrade avser främst att lösningarna är alltför komplicerade och svåra att tillämpa samt att de är kostsamma.

Reformens syfte är som nämnts att bättre anpassa sjukpenningen till inkomstbortfallet för grupper som missgynnas av nuvarande bestämmelser. Om detta syfte skall kunna uppnås synes det oundvikligt att ersättningsbestämmelserna blir mer komplicerade. Såsom nämnts är också avsikten att sjukpenningberäkningen för stora grupper försäkrade skall ske enligt schabloniserade metoder. Genom bemyndigandet att regeringen eller riks-försäkringsverket får meddela föreskrifter om schablonmässig årsarbetstid

och ordinarie arbetstid ges möjlighet att tillämpa ett förenklat förfarande för grupper där det inte behövs arbetstidsberäkning i timmar för att få en riktig ersättningsnivå. För dessa grupper kan man enligt utskottets mening, inte minst för att underlätta informationen till den enskilde försäkrade, t. ex. föreskriva att arbetstiden anges i dagar.

En svårighet som särskilt uppmärksammats motionsledes är hur arbetstiden skall bestämmas för lärare. För att lösa problemet med ersättning åt lärare under ferier och motsvarande uppehåll förordar utskottet ett tillägg i de paragrafer i lagen om allmän försäkring och i lagen om arbetsskadeförsäkring där det anges vilka ledigheter som skall jämföras med tid för förvärvsarbete i fråga om rätt till sjukpenning. Tillägget avser endast de lärare som är anställda över ferierna eller motsvarande uppehåll. Utskottet har i detta sammanhang också beaktat att all ledighet som skall jämföras med tid för förvärvsarbete också skall beaktas vid bestämmandet av årsarbetstid.

Vad slutligen gäller kritiken mot kostnaderna för reformen konstaterar utskottet att cirka halva kostnadsökningen belöper på att ersättning i fortsättningen skall utges under insjuknandedagen. Utskottet ser detta som en stor rättvisereform, eftersom stora grupper på arbetsmarknaden redan i dag genom avtal är skyddade mot inkomstförluster från första sjukdagen. Utskottet kan sålunda inte tillstyrka den försämring av sjukpenningsskyddet som föreslås i motionerna Sf106 och Sf349, båda av Margareta Andrén m. fl., och som innebär att en effektiv första karensdag införs i systemet.

Mot bakgrund av att syftet med reformen är att undanröja de orättvisor i kompensationshänseende som hittills enbart drabbat vissa kategorier försäkrade anser utskottet att några invändningar inte heller kan göras mot de kostnadsökningar som föranleds av förbättringarna i kompensationssystemet genom det nya timberäkningssättet och genom att fridagsregeln slopas för alla försäkrade.

Utskottet vill slutligen kommentera motionsförslagen i de delar de syftar till att en ny utredning skall tillsättas för att snabbt få fram ett nytt förslag till rättvist kompensationsssystem inom sjukförsäkringen. Som påpekats inledningsvis har behovet av en översyn av sjukpenningreglerna för deltid- och delårsarbetande och för skiftarbetande påtalats sedan snart tio år. Även den ojämna kompensationsnivån för tillfällig föräldrapenning har kritiserats. Frågan har tidigare utretts utan att detta lett till något resultat. När nu en proposition med förslag till lösningar av problemen och till finansiering av en angelägen reform äntligen lagts på riksdagens bord är utskottet av den bestämda uppfattningen att förslaget bör antas. I annat fall föreligger en uppenbar risk att frågan avsevärt fördröjs genom ett nytt utredningsarbete. Det är nämligen knappast realistiskt att förvänta sig att ett nytt förslag skulle kunna utarbetas, remissbehandlas och beredas under den korta tid som står till buds om förslaget skulle kunna träda i kraft såsom angivits i motion Sf104 den 1 december 1987 eller i motion Sf105 senast den 1 juli 1988. Utskottet förutsätter att verkningarna av reformen noggrant följs upp av regeringen och berörda myndigheter och att, i den mån det skulle visa sig att bestämmelserna behöver ändras eller kompletteras, förslag härom snarast läggs fram.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionens förslag med de ändringar utskottet föreslagit och avstyrker bifall till motionerna Sf104 yrkande 1, Sf105 yrkandena 1 och 2, Sf106 yrkandena 1 och 2 och Sf349 yrkandena 2 och 3. Motion Sf108 blir tillgodosedd med vad utskottet anför.

SfU 1986/87:12

Vissa andra sjukpenningfrågor

Beräkning av sjukpenninggrundande inkomst

Enligt nuvarande regler ligger den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst till grund för bestämmandet av sjukpenning. Med sjukpenninggrundande inkomst avses den årliga inkomst i pengar eller vissa naturaförmåner som den försäkrade kan antas komma att tills vidare få för eget arbete antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete). Vid fastställande av sjukpenninggrundande inkomst bortses från den del av årsinkomsten som överstiger sju och en halv gånger basbeloppet (180 700 kr. för år 1987).

Riksförsäkringsverket har i en kungörelse (RFFS 1981:5) om sjukpenninggrundande inkomst angett att endast sådan inkomst skall beaktas som en försäkrad kan antas komma att tills vidare åtnjuta av eget arbete under minst sex månader i följd eller av eget årligen återkommande arbete. I propositionen föreslås att samma ordning skall gälla även för bedömande av årsarbetstid.

I motion Sf230 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson anför motionärerna att den nämnda tillämpningen innebär att tillfälliga inkomstökningar till följd av att en deltidsarbetande t. ex. tar ett kortare vikariat på heltid inte kan beaktas.

Vid bedömningen av om en inkomst kommer att bestå tillräckligt länge skall tillämpande myndigheter använda sexmånadersregeln endast som ett kriterium av flera att lägga till grund för avgörandet. Sjukpenninggrundande inkomst kan fastställas för den som t. ex. efter avslutad utbildning påbörjar en anställning, även om det står klart att just den anställningen inte kommer att bestå sex månader. Detta förutsätter att den försäkrades avsikt är att efter den aktuella anställningens slut fortsätta förvärvsarbete i motsvarande omfattning. Nuvarande bestämmelser tar fasta på behovet av att inte behöva göra alltför täta ändringar av den sjukpenninggrundande inkomsten med anledning av tillfälliga förändringar i förvärvsinkomsten. Sådana täta ändringar skulle för övrigt också kunna utfalla till den försäkrades nackdel. Utskottet finner inte anledning föreslå någon ändring i gällande bestämmelser och avstyrker bifall till motion Sf230.

Tidpunkt för ändring av sjukpenninggrundande inkomst

Försäkringskassan är skyldig att pröva en försäkrads sjukpenninggrundande inkomst när kassan får kännedom om att den försäkrades inkomstförhållanden har undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek. Den försäkrade är skyldig att inom två veckor anmäla sådan ändring i sina inkomstförhållanden som kan påverka rätten till

sjukpenning eller sjukpenningens storlek. Försäkringskassan skall också i skälig utsträckning på eget initiativ inhämta uppgifter om inkomstförhållanden m. m. från den försäkrade eller på annat lämpligt sätt. Om prövningen leder till att den sjukpenninggrundande inkomsten skall ändras sker ändringen 30 dagar efter det att kassan har fått kännedom om inkomständringen.

I motion Sf107 anför Stig Gustafsson m. fl. att det är angeläget att den sjukpenninggrundande inkomsten kan ändras omgående bl. a. därför att många först i samband med sjukfall uppmärksammar att de har felaktig sjukpenninggrundande inkomst. Enligt motionärerna är det viktigt att sådana hinder i lagstiftningen som för den enskilde är svårförståeliga och inkonsekventa undanröjs, bl. a. eftersom offentliga myndigheter och förvaltningar ofta kritiserar för byråkrati och dålig service. Också i motionerna Sf313 av Aina Westin och Anita Johansson samt Sf328 av Gullan Lindblad kritiserar den långa väntetiden för att ändra en försäkrads sjukpenninggrundande inkomst. Gullan Lindblad begär i sin motion en utredning och ett förslag till helt slopande eller förkortning av väntetiden.

Propositionen innehåller inte något ändringsförslag i detta avseende. Trots att inte heller arbetsgruppen hade några förslag om förkortning av väntetiden, tog några remissinstanser, bl. a. riksförsäkringsverket och arbetstagarorganisationerna, upp frågan om förkortning av väntetiden för ändring av sjukpenninggrundande inkomst. Riksförsäkringsverket förordade en förkortning till 14 dagar.

Utskottet behandlade denna fråga senast i sitt betänkande SfU 1983/84:24. Utskottet hänvisade då till att sjukpenningkommitténs betänkande (SOU 1981:22) Sjukersättningsfrågor med förslag om sänkning av väntetiden till 14 dagar bereddes i regeringskansliet samt ansåg därför inte då något riksdagens uttalande i frågan påkallat.

Regeln om en väntetid på 30 dagar innan en anmäld eller på annat sätt uppmärksammas inkomständring träder i kraft tillkom bl. a. för att hindra spekulation i sjukpenningklassplacering. Denna risk föreligger knappast längre sedan reglerna för avgiftsberäkning och debitering ändrats. Enligt riksförsäkringsverkets bedömning föreligger inte några administrativa hinder för en förkortning av väntetiden till 14 dagar. Mot denna bakgrund och med anledning av motionerna Sf107, Sf313 och Sf328 tillstyrker utskottet att väntetiden för ändring av sjukpenninggrundande inkomst förkortas. Detta bör ges regeringen till känna.

Lagförslagen

De ändringar i 3 kap. 2 och 10 §§ lagen om allmän försäkring samt 3 kap. 5 a § lagen om arbetsskadeförsäkring som avser beaktande av ferieledighet och motsvarande uppehåll för lärare m. m. då årsarbetstid eller ersättningsbar arbetstid bestäms har berörts tidigare. I 3 kap. 10 § lagen om allmän försäkring och 3 kap. 5 a § lagen om arbetsskadeförsäkring har utskottet vidare beaktat att tim- och dagstudiestödet enligt studiestödslagen i proposition 1986/87:100 bil. 10 (utbildningsdepartementet) föreslås utbytt mot ett korttidsstudiestöd och att utskottet i sitt betänkande SfU 1986/87:14 tillstyrkt förslaget.

Utskottet hemställer

1. beträffande *förbättrad kompensation från sjukförsäkringen m. m.* att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:69 och med anledning av motion 1986/87:Sf108 samt med avslag på motionerna 1986/87:Sf104 yrkande 1, 1986/87:Sf105 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Sf106 och 1986/87:Sf349 yrkande 3 antar de i propositionen framlagda förslagen till

a) lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring med den ändringen att 3 kap. 2 b § första stycket och 3 kap. 10 § tredje stycket erhåller följande såsom *Utskottets förslag* betecknade lydelse

*Föreslagen lydelse**Utskottets förslag*

3 kap.
2 b §

Årsarbetstid fastställs av försäkringskassan för försäkrade som har en sjukpenninggrundande inkomst som helt eller delvis är att hänföra till anställning. Årsarbetstiden är det antal timmar för år som en försäkrad kan antas komma att tills vidare ha i ifrågavarande förvärvsarbete som ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. Vid beräkningen av årsarbetstiden inräknas även ledighet *för semester*.

Årsarbetstid fastställs av försäkringskassan för försäkrade som har en sjukpenninggrundande inkomst som helt eller delvis är att hänföra till anställning. Årsarbetstiden är det antal timmar för år som en försäkrad kan antas komma att tills vidare ha i ifrågavarande förvärvsarbete som ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. Vid beräkningen av årsarbetstiden inräknas även ledighet *enligt 10 § tredje stycket*.

10 §

Med tid för förvärvsarbete enligt första stycket jämställs

1. ledighet för semester,
2. ledighet under studietid för vilken oavkortade löneförmåner utges, *och*

3. ledighet under tid då den försäkrade genomgår sådan utbildning eller undervisning som anges i 5 § tredje stycket 2 eller uppbär *tim- eller dagstudiestöd* enligt studiestödslagen (1973:349).

Med tid för förvärvsarbete enligt första stycket jämställs

1. ledighet för semester,
2. ledighet under studietid för vilken oavkortade löneförmåner utges,
3. ledighet under tid då den försäkrade genomgår sådan utbildning eller undervisning som anges i 5 § tredje stycket 2 eller uppbär *korttidsstudiestöd* enligt studiestödslagen (1973:349), *och*

4. ledighet för ferier eller för motsvarande uppehåll för lärare som är anställda inom utbildningsväsendet.

b) lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring med den ändringen att 3 kap. 5 a § tredje stycket erhåller följande såsom *Utskottets förslag* betecknade lydelse

3 kap.

5 a §

Med tid för förvärvsarbete enligt första stycket jämställs

1. ledighet för semester,
2. ledighet under studietid för vilken oavkortade löneförmåner utges, och

3. ledighet under tid då den försäkrade genomgår sådan utbildning eller undervisning som anges i 3 kap. 5 § tredje stycket 2 lagen (1962:381) om allmän försäkring eller uppbär *tim- eller dagstudiestöd* enligt studiestödslagen (1973:349).

Med tid för förvärvsarbete enligt första stycket jämställs

1. ledighet för semester,
2. ledighet under studietid för vilken oavkortade löneförmåner utges,
3. ledighet under tid då den försäkrade genomgår sådan utbildning

eller undervisning som anges i 3 kap. 5 § tredje stycket 2 lagen (1962:381) om allmän försäkring eller uppbär *korttidsstudiestöd* enligt studiestödslagen (1973:349), och

4. ledighet för ferier eller för motsvarande uppehåll för lärare som är anställda inom utbildningsväsendet.

c) lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare,

2. beträffande *sjukpenning för insjuknandedagen*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Sf349 yrkande 2,

3. beträffande *beräkning av sjukpenninggrundande inkomst*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Sf230,

4. beträffande *väntetid för ändring av sjukpenninggrundande inkomst*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Sf107, 1986/87:Sf313 och 1986/87:Sf328 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Stockholm den 7 april 1987

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Börje Nilsson (s), Ralf Lindström (s), Margareta Andrén (fp), Ulla Johansson (s), Gullan Lindblad (m), Lena Öhrsvik (s), Nils-Olof Gustafsson (s), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Sten Andersson i Malmö (m) och Kersti Johansson (c).

Reservationer

1. Förbättrad kompensation från sjukförsäkringen m. m. (mom. 1)

Gullan Lindblad, Siri Häggmark och Sten Andersson i Malmö (alla m) anser *dels* att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 7 med "Den kritik" och slutar på s. 9 med "utskottet anför." bort ha följande lydelse:

Utskottet är i och för sig berett att tillstyrka förslaget i den del det avser att sjukpenning skall utges även för insjuknandedagen. Den självrisk som utskottet anser bör finnas i sjukpenningförsäkringen bör i stället utformas som en för alla lika, något lägre kompensation för de första sjukdagarna under en viss tidrymd.

Förslaget i vad det avser timberäknad sjukpenning är däremot enligt utskottets uppfattning illa utformat. Förutsebara svårigheter förbigås och nya orättvisor skapas i stället för gamla. Stora problem kan förutses att fastställa årsarbetstid och ersättningsbar arbetstid för stora grupper anställda och i än högre grad för uppdragstagare. Såsom bl. a. de offentliga arbetsgivarna påtalat i sina remissyttranden över arbetsgruppens förslag kan stora administrativa kostnader och problem förutses. Utskottet vill, med hänsyn till det föreslagna systemets svårhanterlighet, i likhet med en del remissinstanser ifrågasätta om inte en begränsad reform för de mest missgynnade grupperna vore lämpligare. Förslaget i vad det gäller timberäkning är enligt utskottets uppfattning så bristfälligt att det inte kan genomföras.

En reform i etapper där sjukpenning för insjuknandedagen genomfördes redan nu vore olämplig. Trots angelägenheten av snabba förbättringar för de missgynnade grupperna bör därför hellre hela reformen skjutas upp. Ett nytt förslag bör föreläggas riksdagen så snart att hela reformen kan träda i kraft senast den 1 juli 1988. Detta bör med bifall till motion Sf105 yrkandena 1 och 2 ges regeringen till känna. Med det anförda blir även motionerna Sf104 yrkande 1, Sf106, Sf108 och Sf349 yrkande 3 tillgodosedda.

dels att mom. 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. *beträffande förbättrad kompensation från sjukförsäkringen m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Sf105 yrkandena 1 och 2
och med anledning av motionerna 1986/87:Sf104 yrkande 1, 1986/
87:Sf106, 1986/87:Sf108 och 1986/87:Sf349 yrkande 3

dels avslår de i proposition 1986/87:69 framlagda förslagen till

a) lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

b) lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,

c) lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Förbättrad kompensation från sjukförsäkringen m. m. och sjukpenning för insjuknandedagen (mom. 1 och 2)

Margareta Andrén och Kenth Skårvik (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 7 med "Den kritik" och slutar på s. 9 med "utskottet anfört." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det ytterst angeläget att sjuksättningen till anställda med koncentrerad deltid förbättras. Det förslag till en rättvis kompensation åt deltids- och delårsarbetande vid sjukdom som lagts fram i propositionen är emellertid krångligt och tekniskt bristfälligt. Andra lösningar bör enligt utskottets mening prövas. En sådan lösning vore att dela den sjukpenninggrundande årsinkomsten med en lägre divisor än 365 för att därmed kunna basera dagsjukpenningen på det faktiska antalet arbetsdagar.

En tredje lösning vore att införa möjlighet till timsjukpenning för den grupp som nu är missgynnad utan att rubba regelsystemet för övriga försäkrade. En fjärde möjlighet, som dock torde ta alltför lång tid att genomföra, vore övergång till sjuklön. Utskottet vill peka på den kritik som framförts mot förslaget under remissbehandlingen. Bl. a. har de offentliga arbetsgivarna anfört att systemet inte passar den offentliga sektorn. Försäkringsöverdomstolen och försäkringsrätterna har uttryckt farhågor för att det föreslagna systemet blir kostnadskrävande och komplicerat. Riksrevisionsverket har uppskattat de ökade administrationskostnaderna till 150–200 milj. kr./år. Utskottet instämmer i den återgivna kritiken och vill också påtala riskerna för över- eller underkompensation för olika grupper. Sammantaget finner utskottet att förslaget inte kan läggas till grund för den behövliga reformen. Ett nytt och bättre förslag till lösning av problemet med den orättvisa kompensationen behövs. Enligt utskottets mening bör en sådan reform kunna finansieras genom att kompensationsnivån vid korttidsfrånvaro sänks och att insjuknandedagen görs effektiv. Det anförda bör med bifall till motionerna Sf106 och Sf349 yrkandena 2 och 3 ges regeringen till känna. Härigenom blir också motionerna Sf104 yrkande 1, Sf105 yrkandena 1 och 2 och Sf108 tillgodosedda.

dels att mom. 1 och 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. *beträffande förbättrad kompensation från sjukförsäkringen m. m.*
att riksdagen med bifall till motionerna 1986/87:Sf106 och 1986/87:Sf349 yrkande 3 och med anledning av motionerna 1986/87:Sf104 yrkande 1, 1986/87:Sf105 yrkandena 1 och 2 och 1986/87:Sf108
dels avslår de i proposition 1986/87:69 framlagda förslagen till
a) lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring
b) lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
c) lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare,
dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. *beträffande sjukpenning för insjuknandedagen*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Sf349 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om en effektiv insjuknandedag.

3. Förbättrad kompensation från sjukförsäkringen m. m. (mom. 1)

Rune Backlund och Kersti Johansson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 7 med "Den kritik" och slutar på s. 9 med "utskottet anfört." bort ha följande lydelse:

Förslaget i propositionen att sjukpenning skall kunna utgå redan anmälningsdagen medverkar enligt utskottets mening till att avhjälpa orättvisorna mot dem som arbetar endast någon dag eller få dagar i veckan.

Propositionens förslag om timberäkning innebär emellertid enligt utskottets uppfattning stora oklarheter om vad som kommer att gälla för vissa grupper på arbetsmarknaden såsom präster, skiftarbetare med långa skift

och feriearbetande ungdomar. Det nya systemet kommer att ge stora problem vid försäkringskassorna bl. a. därför att det tar många år innan nya vägledande prejudikat skapats. Utskottet vill därför ifrågasätta, dels om det inte försöksvis borde ordnas ett system där försäkrade med oregelbunden arbetstid efter särskild framställning kan få sjukpenning som bättre svarar mot deras inkomstförlust är enligt nuvarande regler, dels om det inte skulle vara möjligt att åstadkomma mera tillfredsställande regler genom någon form av arbetsgivarinträde också på den privata marknaden.

Utskottet anser att propositionen i de tekniska detaljerna inte är så genomarbetad att den föreslagna lagen kommer att kunna tillämpas på avsett sätt. Den bör därför avslås och en parlamentarisk beredning tillsätts för en snabb översyn av sjukersättningsreglerna vid korttidssjukdom så att nya regler kan träda i kraft den 1 december 1987. Med det anförda tillstyrker utskottet bifall till motion Sf104 yrkande 1. Härigenom tillgodoses även motionerna Sf105 yrkandena 1 och 2, Sf106, Sf108 och Sf349 yrkande 3.

dels att mom. 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *förbättrad kompensation från sjukförsäkringen m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Sf104 yrkande 1 och med anledning av motionerna 1986/87:Sf105 yrkandena 1 och 2, 1986/87:Sf106, 1986/87:Sf108 och 1986/87:Sf349 yrkande 3

dels avslår de i proposition 1986/87:69 framlagda förslagen till

- a) lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
 - b) lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring,
 - c) lag om ändring i lagen (1956:293) om ersättning åt smittbärare,
- dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962: 381) om allmän försäkring¹ dels att 3 kap. 4–6, 8, 10, 11, 16 och 17 §§, 4 kap. 6 och 14 §§ samt 21 kap. 1 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas sex nya paragrafer, 3 kap. 2 b, 10 a–10 c och 14 §§ samt 4 kap. 14 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 b §

Årsarbetstid fastställs av försäkringskassan för försäkrade som har en sjukpenninggrundande inkomst som helt eller delvis är att hänföra till anställning. Årsarbetstiden är det antal timmar för år som en försäkrad kan antas komma att tills vidare ha i ifrågavarande förvärvsarbete som ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. Vid beräkningen av årsarbetstiden inräknas även ledighet för semester.

Årsarbetstiden avrundas till närmaste hela timtal, varvid halv timme avrundas uppåt.

Beräkningen av årsarbetstiden skall, där förhållandena inte är kända för försäkringskassan, grundas på de upplysningar som kassan kan inhämta från den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller uppdragsgivare.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riks försäkringsverket får meddela föreskrifter om schablonberäkning av årsarbetstid.

4 §²

Hel sjukpenning utgör för dag 90 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. Sjukpenningen avrundas till närmaste hela krontal.

Om inte annat följer av 10–10 b §§ utgör hel sjukpenning för dag 90 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. Sjukpenningen avrundas till närmaste hela krontal.

¹ Lagen omtryckt 1982: 120.

² Senaste lydelse 1985: 1082.

För varje dag då den försäkrade får sjukhusvård skall *sjukpenningen* minskas med 55 kronor, dock med högst en tredjedel av sjukpenningens belopp. Därvid skall det belopp varmed minskning sker avrundas till närmast lägre hela kron-tal.

För varje dag då den försäkrade får sjukhusvård skall *sjukpenning-enligt denna lag* minskas med 55 kronor, dock med högst en tredje-del av sjukpenningens belopp. Där-vid skall det belopp varmed minsk-ning sker avrundas till närmast läg-re hela krontal.

5 §³

Den allmänna försäkringskassan skall i samband med inskrivning av en försäkrad besluta om den försäk-rades tillhörighet till sjukpenning-försäkringen. I fråga om en försäk-rad som avses i 1 § skall kassan samtidigt fastställa den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Av beslutet skall framgå i vad mån den sjukpenninggrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till annat förvärvsarbete. *Beslut om tillhörighet till sjukpenningförsäk-ringen* skall omprövas

Den allmänna försäkringskassan skall i samband med inskrivning av en försäkrad besluta om den försäk-rades tillhörighet till sjukpenning-försäkringen. I fråga om en försäk-rad som avses i 1 § skall kassan samtidigt fastställa den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst *och, om inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, dennes årsarbetstid*. Av beslutet skall framgå i vad mån den sjukpen-ningsgrundande inkomsten är att hänföra till anställning eller till an-nat förvärvsarbete. Sjukpenning-försäkringen skall omprövas

a) när kassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhål-landen undergått ändring av bety-delse för rätten till sjukpenning el-ler för sjukpenningens storlek,

a) när kassan fått kännedom om att den försäkrades inkomstförhål-landen, *arbetstid eller andra om-ständigheter har* undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpen-nings eller för sjukpenningens stor-lek,

b) när förtidspension enligt denna lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades förmåga eller möjlighet att bereda sig inkomst genom arbete,

c) när delpension enligt särskild lag beviljas den försäkrade eller redan utgående sådan pension ändras med hänsyn till ändring i den försäkrades arbets- och inkomstförhållanden, samt

d) när tjänstepension beviljas den försäkrade.

Ändring skall i fall som avses i första stycket a) *ej* ske förrän 30 dagar efter det försäkringskassan fått kännedom om *inkomständring-en*. Ändring skall i annat fall ske så snart anledning till ändringen upp-kommit.

Ändring skall i fall som avses i första stycket a) *inte* ske förrän 30 dagar efter det försäkringskassan fått kännedom om *de ändrade om-ständigheterna*. Ändring skall i an-nat fall ske så snart anledning till ändringen uppkommit.

³ Senaste lydelse 1986: 248.

Den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten får ej i annat fall än som avses i första stycket b), c) eller d) sänkas under tid då den försäkrade

1. bedriver studier, för vilka han uppbär studiehjälp, studiemedel eller särskilt vuxenstudiestöd enligt studiestödslagen (1973: 349), studiestöd enligt lagen (1983: 1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa eller bidrag enligt förordningen (1976: 536) om utbildningsbidrag för doktorander,

2. genomgår grundutbildning för vuxna (grundvux) eller grundläggande svenskundervisning för invandrare och uppbär timersättning för studierna,

3. är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning,

4. är gravid och avbryter eller inskränker sitt förvärvsarbete tidigast sex månader före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför,

5. är helt eller delvis ledig från förvärvsarbete för vård av barn, om den försäkrade är förälder till barnet eller likställs med förälder enligt 1 § lagen (1978: 410) om rätt till ledighet för vård av barn, m. m. och barnet inte har fyllt ett år. Motsvarande gäller vid adoption av barn som ej fyllt tio år eller vid mottagande av sådant barn i avsikt att adoptera det, om mindre än ett år har förflutit sedan den försäkrade fick barnet i sin vård.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 skall försäkringskassan, vid sjukdom under utbildningstiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. Under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån som anges i tredje stycket 1, skall dock sjukpenningen beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena, om den blir högre än sjukpenning beräknad enligt detta stycke.

För en försäkrad som avses i tredje stycket 1 skall försäkringskassan, vid sjukdom under utbildningstiden, beräkna sjukpenningen på en sjukpenninggrundande inkomst som har fastställts på grundval av enbart den inkomst av eget arbete som den försäkrade kan antas få under denna tid. *Om därvid den sjukpenninggrundande inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, skall årsarbetstiden beräknas på grundval av enbart det antal arbetstimmar som den försäkrade kan antas ha i ifrågavarande förvärvsarbete under utbildningstiden.*

Under studieuppehåll mellan vår- och hösttermin, då den försäkrade inte uppbär studiesocial förmån som anges i tredje stycket 1, skall dock sjukpenningen *för tid efter utgången av en sådan period om 14 dagar som anges i 10 §* beräknas på den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena, om *sjukpenningen* blir högre än sjukpenning beräknad på den sjukpenninggrundande inkomsten enligt fjärde stycket.

5 a §⁴

För en försäkrad, till vilken tjänstepension utges i form av ålderspension eller annan därmed jämförbar pension före utgången av den månad under vilken han fyller 65 år, skall sjukpenninggrundande inkomst fastställas om han har ett förvärvsarbete som beräknas pågå under minst sex månader i följd. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid enligt 2 §.

För en försäkrad, till vilken tjänstepension utges i form av ålderspension eller annan därmed jämförbar pension före utgången av den månad under vilken han fyller 65 år, skall sjukpenninggrundande inkomst och, om inkomsten helt eller delvis är att hänföra till anställning, årsarbetstid fastställas om han har ett förvärvsarbete som beräknas pågå under minst sex månader i följd. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid enligt 2 § och årsarbetstiden enligt 2 b §.

Är en försäkrad med sådan tjänstepension som avses i första stycket helt eller delvis arbetslös samt arbetssökande, skall sjukpenninggrundande inkomst fastställas endast om tjänstepensionen understiger 60 procent av lönen närmast före pensionsavgången. Den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas därvid på grundval av lönen närmast före pensionsavgången eller, om den försäkrade inte har för avsikt att förvärvsarbeta i samma omfattning som tidigare, den inkomst han kan antas få av arbete som svarar mot det föreliggande arbetsutbudet. Vid beräkningen skall iakttagas att inkomsten inte får överstiga sju och en halv gånger basbeloppet. Vidare skall inkomsten minskas med tjänstepensionen. Minskningen får dock inte ge till resultat att en försäkrad som är endast delvis arbetslös erhåller lägre sjukpenninggrundande inkomst än om beräkning skett enligt första stycket.

6 §

Försäkrad är skyldig att så snart *ske kan* och senast inom två veckor till den allmänna försäkringskassan anmäla sådan ändring i sina inkomstförhållanden, som påverkar rätten till sjukpenning eller sjukpenningens storlek.

En försäkrad är skyldig att så snart *det kan ske* och senast inom två veckor till den allmänna försäkringskassan anmäla sådan ändring i sina inkomstförhållanden *eller av sin arbetstid eller andra omständigheter*, som påverkar rätten till sjukpenning eller sjukpenningens storlek.

Allmän försäkringskassa skall i den utsträckning det skäligen påkallas genom förfrågningar hos de försäkrade eller på annat lämpligt sätt inhämta uppgifter om den försäkrades inkomstförhållanden och andra omständigheter som *ha* betydelse för sjukpenningförsäkringen.

Allmän försäkringskassa skall i den utsträckning det skäligen påkallas genom förfrågningar hos de försäkrade eller på annat lämpligt sätt inhämta uppgifter om den försäkrades inkomstförhållanden, *arbetstid* och andra omständigheter som *har* betydelse för sjukpenningförsäkringen.

⁴ Senaste lydelse 1986: 247.

8 §

Vid bedömande huruvida fullständig nedsättning av arbetsförmågan föreligger skall, om sjukdomen kan *antagas* vara kortvarig, särskilt beaktas huruvida den försäkrade på grund av sjukdomen är *urståndsatt* att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete.

Vid bedömande huruvida fullständig nedsättning av arbetsförmågan föreligger skall, om sjukdomen kan *antas* vara kortvarig, särskilt beaktas huruvida den försäkrade på grund av sjukdomen är *ur stånd* att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete. *Om den försäkrade på grund av sjukdomen behöver avstå från förvärvsarbete under minst hälften av sin normala arbetstid en viss dag, skall hans arbetsförmåga anses nedsatt i minst motsvarande mån den dagen.*

Är den försäkrade föremål för åtgärd av beskaffenhet, som anges i 2 kap. 11 §, skall arbetsförmågan anses nedsatt i den mån den försäkrade på grund av åtgärden är hindrad att utföra förvärvsarbete.

Ätnjuter den försäkrade förtidspension enligt denna lag, skall vid prövning av den försäkrades rätt till sjukpenning bedömningen av hans arbetsförmåga ske med bortseende från den nedsättning av arbetsförmågan, som ligger till grund för utgående pension.

Som sjukperiod anses tid, under vilken en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 §.

10 §⁵

För den dag då sjukdomsfallet inträffade utgår sjukpenning endast om den försäkrade på grund av sjukdomen gått miste om dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973:371) om kontant arbetsmarknadsstöd eller sjukperioden börjar inom tjugu dagar efter föregående sjukperiods slut.

För den dag då anmälan om sjukdomsfallet gjordes hos den allmänna försäkringskassan och de följande 13 dagarna i sjukperioden utges sjukpenning som svarar mot sjukpenninggrundande inkomst av anställning endast under förutsättning att den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete om han inte hade varit sjuk.

Utgas sjukpenning för tid före anmälan skall dock vad som föreskrivs i första stycket gälla som om den första ersättningsdagen varjukanmälningssdag.

⁵ Senaste lydelse 1985: 87.

Varar sjukperioden högst sex dagar utöver den dag då sjukdomsfallet inträffade, utgår sjukpenning för dag, då den försäkrade icke skulle hava utfört förvärvsarbete i sin huvudsakliga sysselsättning, endast i den mån antalet sådana dagar, den dag då sjukdomsfallet inträffade oräknad, överstiger två.

Utan hinder av andra stycket utgår

a) sjukpenning för semesterdag;
b) sjukpenning till försäkrad som vid sjukperiodens början äger uppbära dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd enligt lagen (1973: 371) om kontant arbetsmarknadsstöd.

Sjukpenning må ej utgivas för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos den allmänna försäkringskassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå.

Såsom sjukperiod anses tid, varunder försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 §.

Med tid för förvärvsarbete enligt första stycket jämställs

1. ledighet för semester;
2. ledighet under studietid för vilken oavkortade löneförmåner utges, och
3. ledighet under tid då den försäkrade genomgår sådan utbildning eller undervisning som anges i 5 § tredje stycket 2 eller uppbär tim- eller dagstudiestöd enligt studiestödslagen (1973: 349).

10 a §

Om den försäkrades sjukpenning i fall som avses i 10 § svarar mot sjukpenninggrundande inkomst av enbart anställning, skall till grund för beräkningen av beloppet av hel sjukpenning för dag läggas det tal som erhålls när 90 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten delas med årsarbetstiden.

Skall sjukpenning utges för endast en dag multipliceras det enligt första stycket erhållna talet med antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. Produkten utgör hel sjukpenning för dagen.

Skall sjukpenning utges för mer än en dag multipliceras det enligt första stycket erhållna talet med

det sammanlagda antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid som belöper på dagarna. Det tal som därvid erhålls delas med antalet dagar med sjukpenning. Kvoten utgör beloppet av hel sjukpenning för dag.

Det enligt första stycket erhållna talet avrundas till närmaste hela krontal. Om antalet timmar enligt andra stycket eller det sammanlagda antalet timmar enligt tredje stycket inte uppgår till ett helt timtal skall avrundning ske till närmaste hela timtal, varvid halv timme avrundas uppåt. Sjukpenning avrundas till närmaste hela krontal.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket får meddela föreskrifter om schablonberäkning av ordinarie arbetstid och däremot svarande normal arbetstid.

10 b §

Om den försäkrades sjukpenning i fall som avses i 10 § svarar mot sjukpenninggrundande inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete beräknas beloppet av hel sjukpenning för dag enligt följande. Den del av sjukpenningen som svarar mot inkomst av anställning beräknas enligt 10 a § första-fjärde styckena. Den del som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete beräknas enligt 4 § första stycket.

10 c §

Utan hinder av föreskrifterna i 10-10 b §§ beräknas sjukpenning enligt 4 § första stycket när den försäkrade

1. är helt eller delvis arbetslös och anmäld som arbetssökande på arbetsförmedling samt är beredd att anta erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten,

2. skall uppbära sjukpenning för

tid då annars havandeskapspenning eller föräldrapenning skulle ha uppburits,

3. skall uppbära sjukpenning med tillämpning av 8 § andra stycket, eller

4. är inskriven vid arbetsmarknadsinstitut eller efter förmedling av en arbetsmarknadsmyndighet genomgår yrkesutbildning.

Vid beräkning av sjukpenning på en sjukpenninggrundande inkomst som omfattar ersättning för sådan vård som avses i 12 § skall sjukpenning som svarar mot denna ersättning beräknas enligt 4 § första stycket.

11 §⁶

Om en försäkrad gör anmälan till den allmänna försäkringskassan skall sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte utgå för de första 3 eller 30 dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (karenstid). I fråga om sådan sjukpenning tillämpas inte 10 § första–tredje styckena. Vid beräkning av karenstid skall, om en sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Om en försäkrad gör anmälan till den allmänna försäkringskassan skall sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete inte utges för de första 3 eller 30 dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (karenstid). Vid beräkning av karenstid skall, om en sjukperiod börjar inom 20 dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

En försäkrad, som gjort anmälan enligt första stycket, får övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han inte har fyllt 55 år. En sådan ändring skall bli gällande 30 dagar efter den, då framställningen gjordes hos kassan, men får ej tillämpas vid sjukdom som inträffat innan ändringen blivit gällande.

14 §

Sjukpenning får inte utges för tid innan anmälan om sjukdomsfallet har gjorts hos den allmänna försäkringskassan, där inte hinder mött för sådan anmälan eller annars särskilda skäl föranleder att sjukpenning bör utges.

⁶ Senaste lydelse 1985: 87.

16 §⁷

Om en arbetstagare har rätt till lön under sjukdom enligt statliga, kommunala eller landstingskommunala bestämmelser, kan regeringen föreskriva undantag helt eller delvis från bestämmelserna om rätt till sjukpenning.

I den mån sådant undantag inte har föreskrivits får arbetsgivaren i den ordning regeringen bestämmer uppbära arbetstagarens sjukpenning till den del den inte överstiger den utbetalda lönen.

En överenskommelse, som innebär att en arbetsgivare som har utgivit lön till en arbetstagare under sjukdom har rätt att uppbära dennes sjukpenning, är bindande för försäkringskassan om den har form av kollektivavtal och på arbetstagsidan har slutits eller godkänts av en organisation som är att anse som huvudorganisation. Ett sådant kollektivavtal får en arbetsgivare som är bunden av avtalet efter överenskommelse åberopa även i fråga om arbetstagare som inte omfattas av avtalet men sysselsätts i arbete som avses i det. Regeringen får meddela föreskrifter om sjukpenningberäkning och handläggning av sjukfall för arbetstagare hos staten som omfattas av sådant avtal.

Regeringen får även meddela föreskrifter om sjukpenningberäkning för arbetstagare med statligt reglerad anställning som är anställda hos en annan arbetsgivare än staten och som omfattas av sådant kollektivavtal som anges i tredje stycket.

Har en försäkrad drabbats av sjukdom utom riket och därvid erhållit underhåll genom utrikesförvaltningens försorg får förvaltningen i den ordning regeringen bestämmer från försäkringskassan erhålla den försäkrades sjukpenning i den mån den inte överstiger vad som har utgivits i underhåll.

17 §⁸

Sjukpenning får, om omständigheterna motiverar det, dras in eller sättas ned om en försäkrad

a) vägrar att ta emot besök av en person, som fått i uppdrag av försäkringskassan att utreda rätten till sjukpenning eller behovet av rehabiliteringsåtgärd,

b) underlåter att meddela försäkringskassan sin vistelseadress när han under sjukdomsfall vistas annat än tillfälligt på annan adress än den som angetts till kassan,

c) underlåter att enligt 6 § första stycket anmäla sådan ändring i sina inkomstförhållanden, som är av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek.

c) underlåter att enligt 6 § första stycket anmäla sådan ändring, som är av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek.

Angående nedsättning eller indragning i andra fall av ersättning som här avses stadgas i 20 kap. 3 §.

⁷ Senaste lydelse 1984: 685.

⁸ Senaste lydelse 1985: 999.

4 kap.

6 §⁹

Hel föräldrapenning utgör lägst 60 kronor om dagen (garantinivå).

Föräldrapenning för de första 180 dagarna utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, beräknad enligt 3 kap. med undantag av 5 § fjärde stycket, om föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför har varit försäkrad för en sjukpenning över garantinivån.

Utöver vad som anges i andra stycket utges föräldrapenning för varje barn för 90 dagar med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, beräknad enligt 3 kap. med undantag av 5 § fjärde stycket, och 90 dagar med belopp enligt garantinivån.

Föräldrapenning för de första 180 dagarna utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, beräknad enligt 3 kap. med undantag av 5 § fjärde och femte styckena samt 10 a och 10 b §§, om föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse eller den beräknade tidpunkten härför har varit försäkrad för en sjukpenning över garantinivån.

Utöver vad som anges i andra stycket utges föräldrapenning för varje barn för 90 dagar med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning, beräknad enligt 3 kap. med undantag av 5 § fjärde och femte styckena samt 10 a och 10 b §§, och 90 dagar med belopp enligt garantinivån.

Föräldrapenning vid flerbarnsbörd enligt 3 § andra stycket beräknas enligt tredje stycket.

Utan hinder av vad som föreskrivs i andra–fjärde styckena skall, om föräldrarnas sjukpenninggrundande inkomst har sänkts enligt 3 kap. 5 § tredje stycket 5, föräldrapenningen till dess barnet fyller två år beräknas lägst på grundval av den sjukpenninggrundande inkomst som gällde innan sänkningen skedde eller den högre inkomst som löneutvecklingen inom yrkesområdet därefter föranleder, om föräldern avstår från förvärvsarbete för vård av barn. Är kvinnan gravid på nytt vid utgången av denna tid och beräknas barnets födelse ske inom sex månader eller föds barnet inom nämnda tid, skall hennes föräldrapenning även fortsättningsvis beräknas på motsvarande sätt.

14 §¹⁰

Tillfällig föräldrapenning utges med belopp som motsvarar föräldrarnas sjukpenning enligt 3 kap.

Hel tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som avstår från förvärvsarbete. Halv eller fjärdedels tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som arbetar högst hälften respektive högst tre fjärdedelar av den tid han skulle ha arbetat om han inte vårdat barnet. Bestämmelserna i 7 § andra stycket gäller i tillämpliga delar även i fråga om tillfällig föräldrapenning.

⁹ Senaste lydelse 1986: 384.

¹⁰ Senaste lydelse 1985: 87.

Tillfällig föräldrapenning beräknas, för den tid som förmånen avser, enligt 3 kap. 10 a § när den skall utges på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av anställning och enligt 10 b § nämnda kapitel när den skall utges på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete. I fall som avses i 3 kap. 5 § femte stycket beräknas tillfällig föräldrapenning dock inte på grundval av den sjukpenninggrundande inkomst som följer av första–tredje styckena i den paragrafen.

Tillfällig föräldrapenning som utges på grundval av enbart inkomst av annat förvärvsarbete beräknas enligt 3 kap. 4 § första stycket.

14 a §

Utan hinder av föreskrifterna i 14 § andra stycket beräknas tillfällig föräldrapenning enligt 3 kap. 4 § första stycket

1. när den försäkrade skall uppbära tillfällig föräldrapenning för tid då annars havandeskapspenning eller föräldrapenning skulle ha uppburits, eller

2. i fall som avses i 3 kap. 10 c § första stycket 1 och 4 samt andra stycket.

21 kap.

1 §¹¹

Den som är inskriven hos en allmän försäkringskassa, men inte är försäkrad för en sjukpenning som uppgår till garantinivån enligt 4 kap. 6 §, skall kunna genom frivilliga avgifter försäkra sig för erhållande av sjukpenning eller sjukpenningtillägg.

Den som är inskriven hos en allmän försäkringskassa, men inte är försäkrad för en sjukpenning som, beräknad enligt 3 kap. 4 § första stycket, uppgår till garantinivån enligt 4 kap. 6 §, skall kunna genom frivilliga avgifter försäkra sig för erhållande av sjukpenning eller sjukpenningtillägg.

¹¹ Senaste lydelse 1985: 87.

Den som inte har rätt till sjukpenning enligt 3 kap. 1 § får försäkra sig för sjukpenning som uppgår till lägst 20 kronor och högst till garantinivån enligt 4 kap. 6 §. Den som har rätt till sjukpenning enligt 3 kap. 1 § får försäkra sig för sjukpenningstillägg, som tillsammans med den sjukpenning som han är berättigad till uppgår till lägst 20 kronor och högst till garantinivån.

Den som inte har rätt till sjukpenning enligt 3 kap. 1 § får försäkra sig för sjukpenning som uppgår till lägst 20 kronor och högst till garantinivån enligt 4 kap. 6 §. Den som har rätt till sjukpenning enligt 3 kap. 1 § får försäkra sig för sjukpenningstillägg, som tillsammans med den sjukpenning som han är berättigad till enligt 3 kap. 4 § första stycket uppgår till lägst 20 kronor och högst till garantinivån.

En frivillig försäkring påverkas inte av att den försäkrades sjukpenning enligt 3 kap., under där angivna förutsättningar, beräknas med tillämpning av 5 § femte stycket eller 10 a eller 10 b § nämnda kapitel.

Försäkringen skall efter den försäkrades val gälla utan karenstid eller med en karenstid av 3 eller 30 dagar.

Rätt till inträde i den frivilliga försäkringen eller förkortning av gällande karenstid enligt tredje stycket tillkommer endast den som är under 55 år.

Ersättning enligt denna paragraf utges inte för tid efter den månad då den försäkrade börjar uppbära hel förtids- eller ålderspension.

Ersättning enligt denna paragraf utges inte för tid efter *ingången* av den månad då den försäkrade börjar uppbära hel förtids- eller ålderspension.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 1987.
2. De nya föreskrifterna i 3 kap. 2 b §, 5 § fjärde och femte styckena samt 10–10 c §§ tillämpas första gången på sjukdomsfall som inträffar efter ikraftträdandet. Äldre bestämmelser i 3 kap. 10 § andra och tredje styckena tillämpas fortfarande på sjukdomsfall som inträffat före ikraftträdandet.
3. De nya föreskrifterna i 4 kap. 14 och 14 a §§ tillämpas första gången på föräldraledighet som börjar efter ikraftträdandet.
4. När en försäkrads årsarbetstid fastställs första gången efter ikraftträdandet skall den, såvida inte fråga är om fastställande av årsarbetstid i samband med inskrivning hos försäkringskassan, gälla från och med den dag då kassan fick kännedom om den försäkrades arbetstidsförhållanden.
5. År årsarbetstid inte fastställd för en försäkrad när sjukdomsfall eller föräldraledighet anmäls till försäkringskassan första gången efter ikraftträdandet, skall kassan genom den gjorda anmälan anses ha fått kännedom om arbetstidsförhållandena.
6. När försäkringskassan första gången efter ikraftträdandet fastställer den försäkrades årsarbetstid skall kassan ompröva den sjukpenninggrundande inkomsten. Om därvid denna inkomst skall ändras skall ändringen ske med verkan från och med den dag då årsarbetstiden blir gällande.
7. Får försäkringskassan under november 1987 kännedom om att inkomstförhållandena för en försäkrad, som har en sjukpenninggrundande inkomst som helt eller delvis är att hänföra till anställning, har undergått ändring av betydelse för rätten till sjukpenning eller för sjukpenningens storlek skall ändringen av den sjukpenninggrundande inkomsten ske med verkan från och med den 1 december 1987.

Lag om ändring i lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1976: 380) om arbetsskadeförsäkring¹

dels att 3 kap. 5–8 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 3 kap. 5 a–5 c §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 kap.

5 §

Vid sjukdom som efter samordningstidens slut sätter ned den försäkrades förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete med minst hälften utgår sjukpenning från arbetsskadeförsäkringen.

Saknar den försäkrade förmåga att skaffa sig inkomst, utges hel sjukpenning. I annat fall utges halv sjukpenning.

*Hel sjukpenning utgör för dag en trehundra-
sextiofemtedel av den försäkrades
sjukpenningunderlag
enligt 6 §. Sjukpenningen avrundas
till närmaste hela krontal.*

*Om inte annat följer av 5 a–
5 c §§ utgör hel sjukpenning för dag
en trehundra-
sextiofemtedel av den försäkrades
sjukpenningunderlag
enligt 6 §. Sjukpenningen avrundas
till närmaste hela krontal.*

*Som sjukperiod anses tid, under
vilken en försäkrad i oavbruten
följd lider av sjukdom som avses i
första stycket.*

5 a §

Medför arbetsskada att den försäkrade insjuknar efter samordningstidens slut utges sjukpenning, som svarar mot sjukpenningunderlag i form av inkomst av anställning, för den dag då anmälan om sjukdomsfallet gjordes hos den allmänna försäkringskassan och de följande 13 dagarna i sjukperioden endast under förutsättning att den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete om han inte hade varit sjuk.

Utgas sjukpenning för tid före anmälan skall dock vad som föreskrivs i första stycket gälla som om den första ersättningsdagen var sjukanmälningsdag.

Med tid för förvärvsarbete enligt första stycket jämställs

1. ledighet för semester.

¹ Lagen omtryckt 1977: 264.

2. ledighet under studietid för vilken oavkortade löneförmåner utges, och

3. ledighet under tid då den försäkrade genomgår sådan utbildning eller undervisning som anges i 3 kap. 5 § tredje stycket 2 lagen (1962:381) om allmän försäkring eller uppbär tim- eller dagstudiestöd enligt studiestödslagen (1973:349).

Har en påbörjad period om högst 14 dagar som avses i 3 kap. 10 § första stycket lagen om allmän försäkring inte avslutats före samordningstidens utgång, skall sjukpenning som utges från arbetsskadeförsäkringen för sjukperioden beräknas med tillämpning av föreskrifterna i denna paragraf samt 5 b och 5 c §§, dock för högst det antal dagar som återstod vid samordningstidens utgång.

5 b §

Om den försäkrades sjukpenning i fall som avses i 5 a § svarar mot ett sjukpenningunderlag i form av enbart inkomst av anställning, skall till grund för beräkningen av beloppet av hel sjukpenning för dag läggas det tal som erhålls när sjukpenningunderlaget delas med den försäkrades årsarbetstid enligt 3 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Skall sjukpenning utges för endast en dag multipliceras det enligt första stycket erhållna talet med antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. Produkten utgör hel sjukpenning för dagen.

Skall sjukpenning utges för mer än en dag multipliceras det enligt första stycket erhållna talet med det sammanlagda antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid som belöper på dagarna. Det tal som därvid erhålls delas med antalet dagar med sjukpenning. Kvoten utgör beloppet av hel sjukpenning för dag.

Det enligt första stycket erhållna

talet avrundas till närmaste hela krontal. Om antalet timmar enligt andra stycket eller det sammanlagda antalet timmar enligt tredje stycket inte uppgår till ett helt timtal skall avrundning ske till närmaste hela timtal, varvid halv timme avrundas uppåt. Sjukpenning avrundas till närmaste hela krontal.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, riksförsäkringsverket får meddela föreskrifter om schablonberäkning av ordinarie arbetstid och däremot svarande normal arbetstid.

5 c §

Om den försäkrades sjukpenning i fall som avses i 5 a § svarar mot ett sjukpenningunderlag i form av inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete beräknas beloppet av hel sjukpenning för dag enligt följande. Den del av sjukpenningen som grundar sig på inkomst av anställning beräknas enligt 5 b § första–fjärde styckena. Den del som grundar sig på inkomst av annat förvärvsarbete beräknas enligt 5 § tredje stycket.

Utan hinder av föreskrifterna i första stycket samt 5 a och 5 b §§ beräknas sjukpenning enligt 5 § tredje stycket

1. när den försäkrade skall uppbära sjukpenning med tillämpning av 6 kap. 5 §, och

2. i fall som avses i 3 kap. 10 c § första stycket 1, 2 och 4 samt andra stycket lagen (1962: 381) om allmän försäkring.

6 §²

Sjukpenningunderlag utgöres av

1. för den som är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen (1962: 381) om allmän försäkring:

hans sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. 2 § nämnda lag,

Sjukpenningunderlag utgöres av

1. för den som är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen (1962: 381) om allmän försäkring:

hans sjukpenninggrundande inkomst enligt nämnda kapitel.

² Senaste lydelse 1981: 693.

2. för den som ej är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen om allmän försäkring men likväl har inkomst av förvärvsarbete:

den inkomst som skulle ha utgjort sjukpenninggrundande inkomst för honom enligt 3 kap. 2 § nämnda lag, om han hade varit sjukpenningförsäkrad, dock lägst 6 000 kronor,

3. för försäkrad som avses i 1 kap. 1 § andra stycket eller som i annat fall genomgick yrkesutbildning när skadan inträffade:

hans livränteunderlag enligt 4 kap.:

Sjukpenningunderlaget får ej beräknas till högre belopp än som motsvarar sju och en halv gånger det basbelopp enligt 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring som gällde vid årets början.

2. för den som ej är sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen om allmän försäkring men likväl har inkomst av förvärvsarbete:

den inkomst som skulle ha utgjort sjukpenninggrundande inkomst för honom enligt nämnda kapitel, om han hade varit sjukpenningförsäkrad, dock lägst 6 000 kronor,

7 §

Medför arbetsskada som har föranlett livränta enligt 4 kap. på nytt sjukdom, har den försäkrade rätt till sjukpenning, om sjukdomen sätter ned hans kvarstående förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete. Därvid skall 5 och 6 §§ gälla i tillämpliga delar.

Medför arbetsskada som har föranlett livränta enligt 4 kap. på nytt sjukdom, har den försäkrade rätt till sjukpenning, om sjukdomen sätter ned hans kvarstående förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete. Därvid skall 5–6 §§ gälla i tillämpliga delar.

8 §³

För dag då den försäkrade erhåller sjukhusvård eller konvalescentvård minskas sjukpenningen med belopp som framgår av 3 kap. 4 § andra stycket lagen (1962: 381) om allmän försäkring.

Bestämmelserna i 3 kap. 15 § lagen om allmän försäkring skall tillämpas även beträffande sjukpenning som *utgår* från arbetsskadeförsäkringen.

Bestämmelserna i 3 kap. 14 och 15 §§ lagen om allmän försäkring skall tillämpas även beträffande sjukpenning som *utges* från arbetsskadeförsäkringen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 1987.

2. De nya föreskrifterna i 5–5 c och 7 §§ tillämpas första gången på sjukdomsfall som inträffar efter ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 1979: 1127.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1956: 293) om ersättning åt smittbärare

SfU 1986/87:12

Bilaga

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1956: 293) om ersättning åt smittbärare skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Ersättningen för inkomstbortfall åt den som omfattas av sjukförsäkring enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring utgår för dag räknat med det högsta belopp som han vid sjukdom är berättigad att uppbära i sjukpenning och sjukpenningtillägg på grund av försäkring enligt nämnda lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser; *dock att ersättning åt den som åtnjuter annan inkomst av förvärvsarbete än inkomst av anställning alltid skall bestämmas till det belopp för dag räknat som skulle hava utgått till honom, därest hela hans årsinkomst av förvärvsarbete utgjort inkomst av anställning.*

Ersättningen för inkomstbortfall åt den som omfattas av sjukförsäkring enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring utgår för dag räknat med det högsta belopp som han vid sjukdom är berättigad att uppbära i sjukpenning och sjukpenningtillägg på grund av försäkring enligt nämnda lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser.

I annat fall än i första stycket avses skall ersättningen åt tillfällig smittbärare för inkomstbortfall med tillämpning av de i nämnda stycke angivna grunderna utgå med det belopp för dag räknat som han skulle hava ägt uppbära från allmän försäkringskassa, därest han varit sjukpenningförsäkrad jämlikt 3 kap. lagen om allmän försäkring.

Den som ej fyllt sexton år må ej åtnjuta ersättning med mindre han visar att han genom ingripandet går miste om arbetsinkomst.

Denna lag träder i kraft den 1 december 1987 och tillämpas första gången vid myndighets ingripande som sker efter ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1973: 469.